

MAKEDONIJA, SKOPJE – julij 2015

POROČILO ENOMESEČNE IFMSA RAZISKOVALNE IZMENJAVE

Ime in priimek:

Tina Šmid (smidtina@gmail.com)

Čas izmenjave:

od 1. 7. do 31. 7. 2015

Kraj izmenjave

Na izmenjavo sem odšla v glavno mesto Makedonije, Skopje. Skopje bi lahko z dvema besedama opisala kot mesto nasprotij. Morda tudi mesto nešteti kipov (razlaga sledi).

Nasprotje številka 1: V centru, torej najbolj turističnem delu, gradijo na dnevni bazi nove stavbe, ki pa po arhitekturnem stilu delujejo stare. In potem si šokiran, ko vidiš letnico gradnje 2013. Mnogo izmed teh stavb je oz. bo muzejev, zaenkrat namreč obratuje samo »Museum od Macedonian Struggle« (v katerem vidiš vse pomembne zgodovinske osebnosti v obliki voščenih lutk), imajo pa že stavbe za »National Archaeological Museum«, »Holocaust Museum of Macedonia« in še vsaj 2 druga muzeja.

Nasprotje številka 2: 50 metrov stran (še v samem centru) od te »fancy« nove-stare stavbe so brezdomci in polno smeti.

Nasprotje številka 3: Razmere nekoliko ven iz centra so povsem drugačne, vendar prav tako zelo raznolike. Tam najdeš ljudi, ki s konjem/oslom/mulo/kolesom vpreženim v manjši voz brskajo po smeteh in zbirajo plastiko in papir (smeti sicer v Skopju na nam znani način ne ločujejo), pa tudi ljudi s »tahudimi« avtomobili, ki živijo v vilah. Tako da, »svašta«.

Morda še nasprotje številka 4: Čez Skopje, prav skozi center, teče reka Vardar, ki ločuje Makedonski del centra od Turškega. Če se torej sprehodiš čez enega od mnogih mostov, prideš v povsem drugačno kulturo, v tako imenovanli »Old bazaar«, kjer te lastniki kavarn (in kot kasneje ugotoviš tudi bližnje slaščičarne, fast food restavracije in prodajalne spominkov) ustavljajo na ulici in vabijo, da jim narediš posel vsaj v eni od njihovih izpostav. Mnogokrat uspešno 😊.

Da še pojasnim zadevo z neštetimi kipi. Ko sem se prvič sprehodila čez center Skopja, se jih opazila le nekaj. Ne moreš namreč zgrešiti veličastnega kipa Aleksandra Velikega na konju, ki kraljuje na vrhu vodnjaka, iz katerega v ritmu klasične glasbe iz različnih lukenj tečejo curki vode. Aja, ponoči je vodnjak še osvetljen z vsemi barvami mavrice. Precej kičasto, ampak popolnoma v stilu Skopja. Kakorkoli že, z vsakim ponovnim obiskom centra (ki jih je bilo kar precej), smo z ostalimi študenti odkrivali nove in nove kipe, ki so bili seveda ves čas tam, a jih je bilo očitno preveč, da bi lahko sprocesirali vse naenkrat. Kipi so POVSOD. V parkih, ob reki, na mostovih (2 mostova sta prav posebej narejena za kipe), celo na strehah stavb!

Toliko o Skopju, mislm, da ga je potrebno osebno izkusit (ne v enem dnevu ampak vsaj v enem tednu), da vidiš in začutiš njegov čar in ga sprejmeš takega kot je, v vsej njegovi nasprotujoči si lepoti.

Komunikacija pred izmenjavo

Moja kontaktna oseba me je sama kontaktirala že proti koncu maja, kar se mi je zdelo povsem dovolj zgodaj. Poslala mi je njihov »Introductory booklet«, v katerem so bile opisane vse podrobnosti (kako priti do Skopje, kako se potem premikati po Skopju, kje bom nastanjena, nekaj o bolnišnici, glavne

znamenitost itd.). Pridružila sem se tudi Facebook skupini, v kateri smo bili vsi študentje, ki smo prišli na izmenjavo julija. Na vsa vprašanja sem po mailu hitro dobila odgovore.

Sprejem s strani tujih študentov

V Skopje sem prišla kar z letalom. Letališče Aleksandra Velikega (ja, precej stvari je poimenovanih po njem) je nekoliko oddaljeno od samega Skopja. Tja lahko prideš z avtobusom (okrog 2 €) ali s taksijem (okoli 20 €), če pa imaš željo, da te pride počakat kontaktna oseba, ji prav tako povrneš stroške (nekaj takega kot za taksij). Z avtobusom sem se torej odpeljala do glavne avtobusne postaje, kjer me je čakala (po pravici povedano sem jaz pol ure čakala njo, kar je, kot sem kasneje ugotovila, za Makedonce kar okej čas) moja kontaktna oseba. S taksijem sva se potem skupaj odpeljali do študentskega doma.

Tekom meseca so bile naše kontaktne osebe sicer dosegljive, ampak precej zaposlene z izpiti/lastnimi počitnicami/kasnejšim »IFMSA General Assembly-jem« v Ohridu, tako da jih videli prav veliko nismo. S pomočjo njihovih osnovnih napotkov smo se z ostalimi študenti sicer kar dobro znašli sami.

Nastanitev in prehrana

Nastanjena sem bila v najboljšem študentskem domu v Skopju, v Pelagoniji. Naj vas ta naziv ne preslepi, šlo je za nekoliko razpadajočo stavbo, v kateri v času poletnih počitnic ni ostalih študentov in posledično tudi ni menze in interneta (!?!). Sobo sem delila s 3 cimrami, kopalnico pa z njimi in še s 4 puncami iz sosednje sobe. Ostale punce (bila smo namreč sama dekleta, baje vse fante pošljejo v Ohrid ;)) so bile razporejene različno, nekatere so dobile celo svojo sobo (kar se je kasneje izkazalo za slabo, saj jim je v sobo cel dan sijalo sonce in so imele precej toplo – beri 40+°C). Poleg tega sem imela zakon cimre. Kopalnica ni bila ravno s 5 zvezdicami, nasprotno, tuš je bil na začetku precej nefunkcionalen, saj je voda tekla ven povsod drugod razen tam, kjer bi morala, zastirala pa ga je klasična plesniva zavesa. To smo kasneje sicer uredili. Lahko pa z veseljem povem, da v naši kopalnici (za razliko od ostalih) nismo našli niti enega ščurka ☺. No, kuhinje in pralnega stroja seveda ni bilo. So nam pa vsake 3 dni zamenjali posteljnino.

O sami nastanitvi torej precej lepega nimam za povedat, vendar če nisi preveč občutljiv in se glede tega ne sekiraš preveč, poleg tega pa imaš stalno okrog sebe najboljšo družbo, je tvoj mesec v Skopju super izkušnja.

Kar se tiče prehrane, smo dobili žepnino v vrednosti približno 40 €, kar je zneslo približno 2 € na obrok (za vsak delovni dan 1x na dan). To se zdi malo, ampak za ta denar lahko dobiš konkreten topel sendvič in pa praktično karkoli od »fastfood-a«. Jedli smo torej precej zunaj, saj tudi v najdražjih restavracijah za npr. pico skorajda ne odšteješ več kot 5 €. Sem pa sama po enem tednu hranjenja v restavracijah 2x na dan zamenjala na vsaj 1 provizoričen obrok doma, ponavadi je šlo za neke vrste solato (kot že omenjeno nismo imeli kuhinje), mislim da sem praktično vsaj enkrat na dan jedla Šopsko solato v takšni ali drugačni obliki. Glede na to, da je v celem mesecu dež padal dvakrat in da so se temperature iz 30+ stopinj na začetku meseca dvignile na 40+ na koncu, je bil hladen obrok (ali pa preprosto pol lubenice) super izbira. Svežega in poceni sadja in zelenjave v Skopju namreč ne manjka.

Delo v bolnišnici oz. inštitutu

Prijavila sem se na raziskavo pod okriljem Inštituta za fiziologijo, bolj natančno na Oddelku za medicino športa. O specifičnem projektu, na katerega sem se prijavila, niso vedeli kaj dosti, so mi pa bili pripravljene z veseljem povedati o vsem, kar počnejo, in mi razložiti karkoli me je zanimalo. Sicer (sploh

v času poletnih počitnic) dela tu ni prav veliko, saj večinoma opravljajo meritve in obremenitvene teste športnikov, ki imajo v juliju ponavadi par tednov prosto. Tako da smo imeli v povprečju na dan 5 pacientov. V drugih mesecih bi naj sicer bili na oddelku zasuti z delom. Tako so mi v prvih 4 dneh štiri različni zdravniki natančno razložili kaj počnejo (aja, večini angleščina povzroča manjše težave, kar pa v mojem primeru ni bil problem, so govorili kar srbohrvaško). S tem sem izvedela praktično vse, kar se je izvedeti dalo, naučili so me izvajati meritve, tako da sem lahko pomagala pri manjših nalogah (zapisovanje srčne frekvence, nastavljanje EKG elektrod, meritve obsegov in kožnih gub, ...). Delo je bilo torej vse prej kot naporno, ozračje na inštitutu je bilo super, zelo sproščeno, zaradi pomanjkanja pacientov pa smo z mentorji dostikrat klepetali o npr. tem, kam v Grčijo je najbolj oditi za vikend. Še najbolj naporna je bila pot nazaj iz bolnišnice proti študentskem domu (15 – 20 minut peš), saj je bila po kosilu, ko sem se ponavadi vračala, temperatura okol 45°C. Zeblo me torej ni. Osebno me ni preveč motilo, da dela ni bilo ravno na pretek, sem pa prepričana, da bi lahko, če bi bil kdo bolj zavzet, obiskal tudi kakšne druge oddelke.

Mentorstvo

Dodeljena mi je sicer bila ena mentorica, ki je bila super, vendar pa sem, kot sem napisala že zgoraj, sodelovala z več različnimi zdravniki, glede na to, kdaj je bil kdo na oddelku. Mentorica mi je pokazala, kje lahko najdem dodatno literaturo o protokolih, ki jih izvajajo. Na splošno so bili vsi zelo ustrezljivi in prijazni.

Socialni program

Socialni program je sicer bil organiziran, ampak izkazalo se je, da bolj na papirju. Kot sem že omenila, so bile naše kontaktne osebe precej zaposlene z ostalimi zadevami. To sicer ne pomeni, da ga ni bilo čisto nič, organizirali so nam ogled Skopja, ter delno tudi vikend izlet v Ohrid (povedali so nam, kdaj gredo tja avtobusi in nam rezervirali hostel). Sicer smo si stvari večinoma organizirali sami, s pomočjo kontaktnih oseb, mentorjev iz bolnišnice in pa skupino makedonskih študentov iz elektro fakultete, ki so skrbeli za svojo skupino študentov iz tujine na praksi. Ti so namreč organizirali socialni program za svoje študente za vsak dan, tako da so nekoliko vzeli pod okrilje še nas (poleg tega so nekoliko znevtalizirali našo skupino 15 deklet).

Poleg centra Skopja, v katerega smo zvečer (ko se je temperatura spustila pod 35°C), hodili skoraj vsak dan na večerjo/pijačo, smo se družili tudi v »shitty parku«, kot so ga poimenovali Makedonci (sicer city park), kdor je imel željo, je lahko obiskoval tudi nemaloštevilne klube, kjer so bile vsakodnevno organizirane zabave. Glede na to, da je bila družba res super, takoolitako ni bilo pomembno kje smo, da smo se imeli dobro.

Sicer smo poleg že omenjenega Ohrida en vikend preživeli v Grčiji, obiskali tudi tradicionalni poročni festival v Galičniku (vasica sredi hribov z morda 500 prebivalci), jezero Mavrovo (kjer smo skoraj ostali zaradi popolne zasedenosti zadnjega avtobusa tisti dan), kanjon Matka, ter seveda slavno »goro« Vodno, tik nad Skopjem, s katere se (še posebej ponoči) lepo vidi celotno mesto.

Prevoz

Kot že omenjeno sem priptovala z letalom (prek Beograda), od letališča do Skopja vozi avtobus. Po mestu smo večinoma hodili kar peš (do centra in do bolnišnice je od študentskega doma 15 – 20 minut hoje), za kam dlje pa smo vzeli taksi (»postaja« taksijev je prav pred študentskim domom), ki so za

naše razmere zelo poceni (sploh če se peljejo štirje). Sicer po mestu vozijo tudi trole, ki so prav tako skoraj zastoj – približno 0,5 evra na vožnjo, vendar sem sama tak način prevoza uporabila samo enkrat, ker nikjer nisem našla sheme linij ali kaj podobnega, poleg tega pa smo se kot že omenjeno večinoma gibali peš ali s pomočjo taksija). Trole vozijo tudi na Vodno (razen ob pondeljkih?!? – je bilo sicer lepo napisano na voznem redu pa se ni nihče lotil razvozlavanja cirilce, tako da smo se zaman načakali 😊) in do kanjona Matka, ki je od centra oddaljen 25 km (sem smo sicer šli kar s taksijem, kot že rečeno so zelo poceni in hitro dostopni).

Če smo se odpravili kam dlje, smo vedno potovali z avtobusom. Makedonci so nam pomagali z voznimi redi, sicer pa se da precej uspešno vse zmeniti na avtobusni postaji. Karto (predvsem za Ohrid, ki je za vikende zelo oblegan), je dobro kupiti en dan prej, sicer rado zmanjka sedežev. Izlet v Grčijo in Galičnik smo si organizirali prek agencij (večinoma preko poznanstev, tako da je bilo zelo ugodno). Avtobusi VEČINOMA imajo klimo in vozniki jo VEČINOMA znajo vklopiti. Sicer pa ti vedno preostane da odpreš strešno okno na busu. No pa včasih, če je avtobus poln, te bodo pustili na postaji, čeprav je to zadnji avtobus tisti dan za nazaj do Skopja.

Splošna ocena izmenjave

Kljub temu, da se v zgornjem besedilu morda čuti nekaj pritoževanja, ni bilo mišljeno tako. Dejstvo sicer je, da če si bolj tip človeka za hotele z 5 zvezdicami (ali morda vsaj za povprečen hostel 😊), Skopje morda ni najboljša izbira zate. Meni je bilo vse skupaj popolno, od zanič študenta s ščurki in pokvarjenim tušem, kičastih kipov in vodnjakov, avtobusov ki te pustijo na postaji, hoje po 45+°C iz bolnišnice, iskanja prevoza do Grčije en dan pred odhodom, do plezanja skozi okno sredi noči ker so ti cimre pomotoma vzele ključ. Ljudje, ki sem jih spoznala (Makedonski študentje, mentorji in naključni ljudje, ki te ogovorijo na ulici/letališču, sploh pa moje punce »sotrpinke«,) ne bi mogli biti boljša družba, in spremenila ne bi niti ene stvari. Makedonijo sem sprejela tako, kot je, in izkušnja me je popolnoma očarala. Balkan je zakon!

Približna razdelitev stroškov

Za enosmerno letalsko karto sem odštela 120 €, kar je kar precej, vendar v Makedonijo nizkocenovni prevozniki ne letijo. Če želiš tukaj prihraniti, stane avtobus Ljubljana – Skopje okrog 50 € v eno smer. Včasih se da celo dobit kaj pametnega na »Prevozih«. Nazaj grede sem imela prevoz z avtomobilom, saj sem naredila še desetdnevni krog po Balkanu.

Hrana, kot že omenjeno, ni draga. Restavracije ter sadje in zelenjava so cenejši kot v Sloveniji, ostala živila v trgovinah imajo podobne cene kot pri nas. Za daljše izlete smo si poskušali najti najugodnejše variante, za vsakodnevno druženje pa je bilo odvisno od posameznika, koliko je zapravil (pivo sicer je cenejše kot v Sloveniji). Če seštejem vse skupaj, sem zapravila okrog 800 € (170 za nastanitev – kar plačaš že v Sloveniji, 120 za let v eno smer in okrog 450 za izlete, hrano in druženje).

Kanjon Matka.

Vasica Galičnik.

Ohrid.

Glavni trg s kipom Aleksandra Velikega. Zraven seveda obnavljajo stavbo.

Bodoči arheološki muzej in most s kipi (vse zgrajeno 2010+).

S puncami v študentskem domu.